

**UCHWAŁA NR LXIII/376/24
RADY MIEJSKIEJ W STAWISKACH**

z dnia 5 kwietnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej w Gminie Stawiski na lata 2024-2026

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.), w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Aktywności Lokalnej w Gminie Stawiski na lata 2024 - 2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Stawisk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Kamil Zajączkowski

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ W GMINIE STAWISKI NA LATA 2024 – 2026

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE

II. CELE PROGRAMU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

III. ZASOBY GMINY DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW

IV. ODBIORCY PROGRAMU – GRUPY DOCELOWE

V. METODY PRACY WYKORZYSTANE DO REALIZACJI PROGRAMU

VI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

X. MONITORING I EWALUACJA

I. WPROWADZENIE.

Program Aktywności Lokalnej w Gminie Stawiski na lata 2024 – 2026, zwany dalej „Programem”, wskazuje na problemy związane z funkcjonowaniem społeczności lokalnych i grup społecznych oraz wyznacza kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców gminy Stawiski, mające na celu poprawę sytuacji w tym zakresie, określa mechanizmy wzmacniające efektywność zmian, jak również sprzyjające stworzeniu warunków dla rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, wzmacniania spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego, a także kształtowania nowego aktywnego państwa socjalnego. W tym wymiarze „konieczne staje się, więc inwestowanie w kapitał ludzki oraz kapitał społeczny, czyli inwestowanie w ludzi i w budowanie związków między nimi, w ich wzajemne zaufanie i zaangażowanie w sprawy wspólnoty, a więc to, co jest na równi z kapitałem finansowym podstawą rozwoju lokalnego. Poczucie tożsamości, przynależności i zaangażowania na rzecz małej ojczyzny jest podstawą świadomego obywatelstwa”. Program jest dokumentem inaugurującym proces programowych działań służących kształtowaniu warunków sprzyjających powstawaniu więzi społecznych na terenie gminy – a szerzej – rozwojowi rewitalizacji społecznej i kształtowaniu kapitału społecznego. Głównym celem Programu jest praca z grupami znajdującymi się w niekorzystnym położeniu – wykluczonymi społecznie lub zagrożonymi tym zjawiskiem. Celem Programu jest także kształtowanie więzi społecznych na danym terenie oraz kapitału społecznego. Przyjęte w Programie koncepcje i działania powinny być ukierunkowane na ograniczanie obszarów skrajnego ubóstwa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, rozbudowywanie świadczeń wspierających aktywność, promocję działań prospołecznych, wspieranie rozwoju różnych form aktywizacji zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców, w tym w szczególności klientów pomocy społecznej, rozwój i upowszechnianie usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym, wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich, upowszechnianie kształcenia ustawicznego, ułatwienie dostępu do poradnictwa i informacji, zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów (rozwój lokalnych partnerstw), wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej. Konieczne jest zatem wspieranie samoorganizacji społeczności lokalnych oraz budowanie i wzmacnianie ich obywatelskiej świadomości. Podkreśla się znaczenie kapitału ludzkiego czyli zasobu wiedzy, umiejętności i potencjału, w który jest wyposażony każdy człowiek oraz społeczność jako całość. Dzięki temu podmioty te są zdolne nie tylko do pracy, ale także do wprowadzania zmian w otoczeniu, a także kreowania nowych rozwiązań. Kluczowym wyzwaniem jest przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, które oznacza brak lub ograniczenie możliwości uczestnictwa, wpływania

i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Są to między innymi: publiczna edukacja, pośrednictwo pracy, ochrona pracy, transport publiczny i publiczny sektor mieszkaniowy, administracja publiczna, sektor pozarządowy i organizacje polityczne, rynek pracy, rynek dóbr konsumenckich, rynek usług telekomunikacyjnych, bankowych, prywatna własność i przedsiębiorczość. Wykluczenie społeczne najprościej mówiąc oznacza wyłączenie z życia społecznego. Jest to zjawisko szczególnie niepokojące w naszym kraju, ponieważ ze względu na sytuację społeczno – ekonomiczną zagraża wielu osobom i grupom, w tym głównie osobom długotrwale bezrobotnym, matkom samotnie wychowującym dzieci, osobom niepełnosprawnym, dzieciom i młodzieży ze środowisk zaniedbanych wychowawczo oraz wychowujących się poza rodziną, przedstawicielom mniejszości narodowych i etnicznych, osobom bezdomnym, uzależnionym, osobom opuszczającym zakłady karne. Program przewiduje działania na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji, istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej oraz wyznacza kierunki działań mających na celu poprawę sytuacji w tym zakresie i określa mechanizmy wzmacniające efektywność zmian.

II. CELE PROGRAMU ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.

1. Cel główny:

Celem głównym Programu jest aktywizacja społeczności lokalnej Gminy Stawiski, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenie ich potencjału rozwojowego poprzez aktywne formy integracji społecznej.

2. Cele szczegółowe:

- 1) zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego;
- 2) stworzenie warunków do powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej;
- 3) aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia;
- 4) wypracowanie modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców;
- 5) poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych;
- 6) prowadzenie działań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym, aktywizującym i integracyjnym;
- 7) zwiększenie aktywności mieszkańców oraz ich świadomości obywatelskiej;
- 8) rozwój i upowszechnianie usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym;
- 9) zwiększenie kompetencji społecznych i zawodowych w przypadku osób pozostających poza rynkiem pracy;
- 10) wsparcie i promowanie postaw prospołecznych.

3. Kierunki działań.

Cele Programu realizowane będą poprzez podejmowanie następujących działań:

- 1) Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną - organizowanie spotkań integracyjnych dla mieszkańców gminy Stawiski, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży w wieku 15-25 lat i osób starszych.
- 2) Promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie na rzecz rozwiązywania problemów lokalnych – podejmowanie działań kompleksowych w danym obszarze działania, przez podmioty działające w partnerstwie, ukierunkowane na osiągnięcie wspólnego celu; tworzenie i promowanie pracy w partnerstwie.
- 3) Otwarcie instytucji samorządowych na współpracę z organizacjami pozarządowymi i lokalną społecznością – popularyzacja i promocja organizacji pozarządowych oraz stworzenie możliwości zaprezentowania ich zakresu i formy działania, społeczności lokalnej.
- 4) Zmianę – poprawę funkcjonowania osób wykluczonych w społeczeństwie.
- 5) Aktywizację, integrację i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym - promocję działań wspierających więzi pokoleniowe.

- 6) Promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji o uprawnieniach oraz edukację – realizowanie działań informacyjnych umożliwiających wszystkim mieszkańcom gminy równy dostęp do zasobów niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania w społeczności.
- 7) Poprawę dostępu do informacji publicznej – działania promujące dostęp i wykorzystanie nowoczesnych technologii teleinformacyjnych i telekomunikacyjnych wśród wszystkich członków społeczności lokalnej.
- 8) Aktywizację społeczności do samopomocy – wspieranie rozwoju wolontariatu, grup wsparcia, grup samopomocy oraz grup edukacyjnych.
- 9) Rozwój i upowszechnianie usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.
- 10) Promowanie zasad pomocniczości, partycypacji i postaw humanitarnych – stwarzanie warunków do promocji oraz organizacji kampanii charytatywnych i udzielania pomocy rzeczowej.
- 11) Systematyczne badanie potrzeb mieszkańców.
- 12) Inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodne z celami Programu.

III. ZASOBY GMINY DO UZYSKANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW.

Działania z zakresu polityki społecznej na rzecz zaspokajania potrzeb i rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Gminy Stawiski prowadzone są przez:

- Centrum Usług Społecznych w Stawiskach - podejmuje działania integrujące i aktywizujące skierowane nie tylko do indywidualnych osób, rodzin, ale także do szerszych zbiorowości i społeczności lokalnych;
- placówki oświatowe – prowadzą na wielu płaszczyznach działania: edukacyjne, wychowawcze, rozwojowe (rozwój fizyczny, intelektualny),
- kulturalne Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stawiskach – działa w obrębie kultury, rekreacji, profilaktyki i sportu;
- Parafie;
- organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, tym m. in. Ochotnicze Straże Pożarne – realizują wiele imprez integrujących;
 - społeczności lokalne:
 - Harcerze.

IV. ODBIORCY PROGRAMU – GRUPY DOCELOWE.

Program skierowany jest do mieszkańców Gminy Stawiski, w tym:

- członków danej społeczności lokalnej – mieszkańców gminy, sołectwa, osiedla, ulicy, bloku;
- osób z konkretnego środowiska – członków grup zawodowych lub społecznych;
- osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich otoczenia - czyli różnych grup społecznych, w świetle zdiagnozowanych potrzeb;
- osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym – młodzieży w wieku 15 – 25 lat i osób starszych.

Działaniami w ramach Programu będą obejmowane w szczególności osoby i środowiska wykluczone społecznie lub zagrożone tym zjawiskiem, m.in. klienci pomocy społecznej, osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, bezdomne, matki samotnie wychowujące dzieci, wychowankowie opuszczający placówki opiekuńczo - wychowawcze lub rodziny zastępcze, dzieci i młodzież, osoby starsze.

V. METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU.

W ramach Programu przewiduje się zastosowanie:

1. **Środowiskowej pracy socjalnej** – działania realizowane przez pracownika socjalnego mające na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

2. Instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej, obejmujących m.in.:

- a) działania z zakresu poradnictwa specjalistycznego (m.in. socjoterapeuty, psychologa, prawnika, mediatora) oraz jako element uzupełniający – udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach (poradnictwo prawne i obywatelskie), służące przywróceniu lub wzmocnieniu kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej);
- b) działania z zakresu poradnictwa i wsparcia indywidualnego oraz grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających docelowo powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową (m.in. warsztaty rozwoju osobistego, indywidualny coaching, warsztaty kompetencji pedagogiczno-wychowawczych, trening umiejętności społecznych, praca metodą mentoringu);
- c) rozwój pracy socjalnej opartej o działania w ramach różnych form kontraktu socjalnego.

3. Instrumentów aktywnej integracji o charakterze zawodowym, których celem jest pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy, obejmujących m.in.:

- a) staże zawodowe, praktyki zawodowe;
- b) subsydiowane zatrudnienie (w tym doposażenie lub wyposażenie stanowiska pracy);
- c) poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, trening pracy jako usługi wspierające aktywizację zawodową;
- d) kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy;
- e) zatrudnienie wspierane/wspomagane/usługi trenera zatrudnienia wspieranego;
- f) sfinansowanie udziału w centrum usług społecznych, klubie integracji społecznej, centrum integracji społecznej, zakładzie aktywizacji zawodowej, spółdzielni socjalnej, przedsiębiorstwie społecznym i sfinansowanie kosztów zatrudnienia.

4. Instrumentów aktywnej integracji o charakterze edukacyjnym, których celem jest wzrost poziomu wykształcenia lub jego dostosowanie do potrzeb rynku pracy, (łącznie z działaniami w zakresie aktywizacji zawodowej) obejmujących m.in.:

- a) realizację zajęć szkolnych uzupełniających wykształcenie na poziomie podstawowym, ponadpodstawowym lub policealnym oraz organizację zajęć komplementarnych w stosunku do zajęć szkolnych (zajęcia wyrównawcze, korepetycje);
- b) naukę na poziomie wyższym dla osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze lub inne formy opieki zastępczej.

5. Instrumentów aktywnej integracji o charakterze zdrowotnym, których celem jest wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy obejmujących m. in.:

- a) udział w terapii psychologicznej, rodzinnej lub psychospołecznej;
- b) udział w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, o których mowa w przepisach o przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- c) udział w programach psychoterapii /programach terapeutycznych dla osób uzależnionych.

6. Działań o charakterze środowiskowym – to inicjatywy integrujące, obejmujące między innymi badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania, konsultacje, debaty, organizowanie i inspirowanie do udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym. Ze względu na specyfikę gminy Stawiski: wielość grup i społeczności oraz różnorodność występujących w nich problemów, Program będzie realizowany poprzez przygotowywane podprogramy aktywności lokalnej skierowane do konkretnych społeczności lub grup.

VI. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ.

W ramach podprogramów Programu będą realizowane w szczególności następujące działania:

- 1) Rozpoznanie środowiska lokalnego w formie „badania i działania”:
 - badania, opracowywanie, programów, ekspertyz, analiz, wydawnictw i konkursów związanych z przygotowaniem i realizacją Programu, obserwacja, wywiady, analiza dokumentów.
- 2) Rozwijanie komunikacji i integracji społecznej w środowisku:
 - edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców;
 - organizowanie spotkań z grupami docelowymi, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 3) Promowanie pracy wolontariackiej:
 - wykorzystanie w realizacji działań pracy wolontariuszy oraz liderów lokalnych;
 - organizacja i finansowanie usług wspierających animację lokalną, w tym animatora lokalnego, lidera klubu integracji społecznej, lidera grupy samopomocy, streetworkera.
- 4) Budowanie lokalnego partnerstwa:
 - realizacja projektów w partnerstwie.
- 5) Umożliwianie dostępu do informacji i konsultacji, poprzez promowanie istniejących punktów oraz tworzenie nowych dostosowanych do potrzeb mieszkańców.
- 6) Inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich.
- 7) Prowadzenie działań na rzecz integracji środowiska lokalnego.
- 8) Wspieranie lokalnych inicjatyw.
- 9) Organizowanie treningów kompetencji i umiejętności społecznych.
- 10) Organizowanie wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie wzrostu kompetencji życiowych i umiejętności zawodowych, umożliwiających powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy.
- 11) Organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

VII. PRZEWIDYWANE EFEKTY.

Dzięki realizacji Programu zostaną osiągnięte następujące efekty:

- 1) Zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych oraz grup, w szczególności zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2) Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych.
- 3) Planowanie i realizowanie zadań w odpowiedzi na realne potrzeby mieszkańców.
- 4) Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystywanie istniejących zasobów.
- 5) Stworzenie płaszczyzny zaangażowania mieszkańców w proces rozwiązywania indywidualnych i lokalnych problemów.
- 6) Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności za procesy w niej zachodzące.
- 7) Wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych.
- 8) Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym.
- 9) Powstanie lokalnych grup działania.
- 10) Zintegrowanie lokalnych społeczności i grup społecznych.
- 11) Realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności.
- 12) Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych.

- 13) Podwyższenie jakości działań środowiskowych, w tym inicjowanie nowych form i metod pracy dostosowanych do potrzeb oraz możliwości grup i społeczności.
- 14) Zmiana postaw społeczności lokalnych wobec osób i grup defaworyzowanych.
- 15) Wzrost kompetencji i aktywności mieszkańców oraz poziomu ich zaangażowania w życie społeczne, w tym także aktywności na rynku pracy.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU.

Założenia Programu powinny realizować wszystkie podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają możliwości wspierania inicjatyw społecznych, tworzenia poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy oraz mobilizowania i wspierania rozwoju jednostki, grupy i społeczności lokalnej. Przy realizacji Programu współpracować powinny:

- 1) Urząd Miejski w Stawiskach.
- 2) Centrum Usług Społecznych w Stawiskach.
- 3) Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stawiskach.
- 4) Szkoła Podstawowa w Stawiskach i Porytem.
- 5) Miejskie Przedszkole w Stawiskach.
- 6) Policja.
- 7) Ochotnicze Straże Pożarne.
- 8) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej.
- 9) Organizacje pozarządowe.
- 10) Parafie.
- 11) Społeczności lokalne.
- 12) Przedsiębiorcy lokalni, zakłady pracy.
- 13) Inne instytucje działające w środowisku.
- 14) Harcerze.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.

Realizacja zadań Programu może być finansowana:

- 1) z dochodów własnych budżetu Gminy Stawiski;
- 2) ze środków funduszy strukturalnych – projektów systemowych;
- 3) ze środków pozyskanych z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej;
- 4) środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej;
- 5) ze środków pochodzących od sponsorów.

X. MONITORING I EWALUACJA.

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez realizatorów poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Celem bieżącego monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy. Ponadto corocznie będą przygotowywane sprawozdania z realizacji podprogramów realizowanych w ramach Programu, które zostaną przedstawione Burmistrzowi Stawisk oraz Radzie Miejskiej w Stawiskach. Po zakończeniu realizacji Programu zostanie przygotowany raport końcowy podsumowujący całość podejmowanych działań. Będzie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz rezultatów, jakie one przyniosły. Wskazane zostaną także te metody i formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych.